

PROTOKOL O IZVAJANJU ALPSKE KONVENCIJE IZ LETA 1991

O HRIBOVSKEM KMETIJSTVU

PROTOKOL "HRIBOVSKO KMETIJSTVO"

Republika Avstrija

Republika Francija

Republika Italija

Kneževina Liechtenstein

Kneževina Monako

Zvezna republika Nemčija

Republika Slovenija

Švicarska konfederacija

in

Evropska skupnost

so se

v skladu s svojimi obveznostmi po Konvenciji o varstvu Alp (Alpska konvencija) z dne 7. novembra 1991 in da bi zagotovile celovito politiko varstva in trajnostnega razvoja alpskega prostora,

ob upoštevanju obveznosti iz drugega in tretjega odstavka 2. člena Alpske konvencije,

zavedajoč se, da morajo v splošnem interesu in glede na težje gospodarske razmere ohranяти tradicionalno kulturno krajino in spodbujati kmetijstvo, ki je prilagojeno krajini in prijazno za okolje,

zavedajoč se, da bo alpski prostor s svojim bogastvom naravnih virov in voda, s svojimi možnostmi za kmetovanje, z zgodovinskim in kulturnim pomenom, z vrednoto, ki jo predstavlja kot evropski življenjski, gospodarski in rekreacijski prostor, ter s prometnimi smermi čez ta prostor tudi v prihodnosti življenjskega pomena ne samo za tamkajšnje prebivalstvo, temveč tudi za prebivalstvo z drugih območij,

prepričane, da mora biti tamkajšnjemu prebivalstvu zagotovljena možnost, da opredeljuje svoj lastni družbeni, kulturni in gospodarski razvoj ter prispeva k njegovi uveljavitvi v skladu z obstoječim pravnim redom,

prepričane, da morajo biti interesi gospodarstva usklajeni z zahtevami okolja, pri čemer je treba upoštevati posebnosti posameznih regij in osrednjo vlogo kmetijstva,

zaradi pomena, ki ga je kmetijstvo od nekdaj imelo v alpskem prostoru in ga bo ta gospodarska panoga zlasti na hribovskih območjih nujno imela tudi v prihodnje kot temelj za ohranjanje primerne gostote poseljenosti, preskrbo prebivalstva s hrano, pridelavo tipičnih kakovostnih kultur, ohranjanje in vzdrževanje kulturne

krajine, med drugim tudi zaradi njene turistične rabe ter tudi zaradi varstva tal pred erozijo, plazovi in poplavami,

ob spoznanju, da način in intenzivnost kmetovanja odločilno vplivata na naravo in krajino in da ekstenzivno obdelana kulturna krajina izpolnjuje bistveno funkcijo kot življenjski prostor za alpski rastlinski in živalski svet,

zavedajoč se, da je kmetovanje zaradi geomorfoloških in podnebnih značilnosti na hribovitih območjih povezano z najtežjimi življenjskimi in proizvodnimi razmerami,

prepričane, da se nekateri problemi lahko razrešijo le čezmejno in s skupnim ukrepanjem držav alpskega prostora ter da je treba sprejeti tako na nacionalni kot na evropski ravni gospodarske in socialne prilagoditvene in spremljajoče ukrepe, tako da prihodnost kmetov in njihovih hribovskih kmetij ne bo odvisna samo od tržnih meril,

sporazumele, kot sledi:

I. POGLAVJE

SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Cilji

1. Ta protokol določa ukrepe na mednarodni ravni, s katerimi bi ohranjali in spodbujali hribovsko kmetijstvo, primerno za krajino in sprejemljivo za okolje, s čimer bi trajno zagotavljali bistveni prispevek hribovskega kmetijstva za poseljenost in ohranjanje trajnih gospodarskih dejavnosti - zlasti s pridelavo tipičnih kakovostnih proizvodov - za varstvo naravnega življenjskega okolja, preprečevanje naravnih nesreč, ohranitev lepote in rekreacijskih vrednot naravne in kulturne krajine kot tudi za kulturo v alpskem prostoru.

2. Pogodbenice si bodo prizadevale, da bodo pri uresničevanju tega protokola iskale najboljše rešitve za vse funkcije hribovskega kmetijstva.

2. člen

Upoštevanje ciljev pri politiki na drugih področjih

Pogodbenice se zavezujejo, da bodo cilje tega protokola upoštevale tudi pri politiki na drugih področjih.

3. člen

Temeljne obveznosti v celotnem gospodarskem okviru

Pogodbenice soglašajo, da je treba uskladiti kmetijsko politiko na vseh ravneh s celotno gospodarsko politiko, z zahtevami trajnostnega in uravnoteženega razvoja, da bi bilo v okviru obstoječih pogojev finančne politike mogoče

a) spodbujati, predvsem v hribovskih območjih, za okolje sprejemljivo kmetijstvo in njegovo vlogo in dejavnosti splošnega pomena v skladu s 7. členom tega protokola,

b) učinkovito preprečevati odseljevanje, zagotavljati primerne življenjske razmere s socialno-strukturnimi ukrepi v povezavi s politiko varstva okolja in kmetijsko politiko.

4. člen

Vloga kmetov

Pogodbenice ugotavljajo, da je kmetijstvo, zlasti na hribovitih območjih, v stoletjih izoblikovalo krajino in ji dalo njeno zgodovinsko podobo ter kulturno vrednost. Zaradi mnogostranskih dejavnosti kmetov je torej treba priznati njihovo odločilno sedanjo in prihodnjo vlogo pri ohranjanju naravne in kulturne krajine ter jih pritegniti k sprejemanju odločitev in ukrepov za hribovita območja.

5. člen

Sodelovanje teritorialnih skupnosti

1. V okviru obstoječega pravnega reda si bo vsaka pogodbenica prizadevala poiskati najboljšo raven usklajevanja, sodelovanja in dopolnjevanja med neposredno prizadetimi institucijami in teritorialnimi skupnostmi z namenom, da se pri uresničevanju politike hribovskega kmetijstva in s tem povezanih ukrepov okrepi vzajemna odgovornost.

2. Neposredno prizadete skupnosti bodo sodelovale v različnih etapah za pripravo in udejanjanje politike in ukrepov, pri čemer bodo upoštevale svoje pristojnosti v okviru obstoječega pravnega reda.

6. člen

Mednarodno sodelovanje

Pogodbenice se dogovorijo:

- a) da bodo skupno presojale razvoj kmetijske politike in se medsebojno posvetovale pred vsako s kmetijsko politiko povezano pomembno odločitvijo za uresničevanje tega protokola,
- b) da bodo s čezmejnimi sodelovanjem vseh pristojnih institucij, posebej regionalnih uprav in lokalnih skupnosti, zagotavljale uresničevanje ciljev in ukrepov, določenih v tem protokolu,
- c) da bodo pospeševale izmenjavo znanja, izkušenj in skupnih pobud z mednarodnim sodelovanjem med raziskovalnimi in izobraževalnimi institucijami, kmetijskimi in okoljevarstvenimi organizacijami kot tudi občili.

II. POGLAVJE

POSEBNI UKREPI

7. člen

Pospeševanje hribovskega kmetijstva

1. Pogodbenice si prizadevajo za raznovrstnost ukrepov kmetijske politike na vseh ravneh glede na različne razmere na posameznih hribovskih območjih in za pospeševanje hribovskega kmetijstva z upoštevanjem težjih naravnih razmer. Zlasti je treba podpirati kmetije, ki zagotavljajo minimalno kmetijsko dejavnost v legah z ekstremnimi pogoji.

2. Za prispevek hribovskega kmetijstva pri ohranjanju in urejanju naravne in kulturne krajine kot tudi varovanju pred naravnimi nesrečami, kar je v splošnem interesu in ki presega splošne okvire obveznosti, je potrebno ustrezno nadomestilo na podlagi sporazumov o konkretnih projektih in storitvah.

8. člen

Urejanje prostora in kulturna krajina

1. Pogodbenice se zavezujejo, da bodo na hribovitih območjih upoštevale posebne razmere pri urejanju prostora, namenski rabi tal, urejanju in izboljševanju zemljišč ob upoštevanju naravne in kulturne krajine.
2. Da bi hribovsko kmetijstvo lahko izpolnilo svoje raznovrstne naloge, mora imeti na razpolago potrebne površine za kmetijsko rabo, ki bo primerna kraju in prijazna za okolje.
3. Pri tem je treba poskrbeti za ohranjanje oz. obnavljanje tradicionalnih elementov kulturne krajine (gozd, gozdni robovi, gozdičevje, grmičevje, močvirni, suhi in pusti travniki, pašniki) kot tudi gospodarjenje z njimi.
4. Posebni ukrepi so potrebni za ohranjanje značilnih kmečkih poslopij in arhitekturnih elementov ter za nadaljnjo uporabo značilnih načinov gradnje in gradbenega materiala.

9. člen

Naravne metode pridelovanja in tipični proizvodi

Pogodbenice se zavezujejo, da bodo ob prizadevanju za skupna merila sprejele vse potrebne ukrepe za uporabo in širjenje ekstenzivnih, naravnih in za območje značilnih metod pridelovanja v hribovitih območjih in da bodo varovale proizvodnjo tipičnih kmetijskih proizvodov, ki se odlikujejo po lokalno omejenem, edinstvenem in naravnem načinu proizvodnje, ter taki proizvodnji dvigale vrednost.

10. člen

Okolju primerna živinoreja in genetska raznolikost

1. Pogodbenice se strinjajo, da je okolju primerna živinoreja na obstoječih površinah bistveni sestavni del hribovskega kmetijstva, kot vir dohodka in tudi kot element krajinske in kulturne identitete. Zato je treba ohraniti živinorejo z njeno raznovrstnostjo pasem, vključno s tradicionalnimi domačimi živalmi, značilnimi vrstami ter z njihovimi značilnimi proizvodi. Ta živinoreja mora biti prilagojena območju, razpoložljivim površinam in biti sprejemljiva za okolje.
2. V skladu s tem je treba ohraniti potrebno strukturo kmetijskih in gozdnih površin, pri čemer je ob pogojih ekstenzivne živinoreje treba upoštevati za posamezna območja primerno razmerje med površinami za pridelavo krme in staležem živine.
3. Pri raziskavah in prenosu rezultatov v proizvodnjo je treba predvideti ukrepe za ohranjanje genetske raznolikosti, živine in kulturnih rastlin.

11. člen

Trženje

1. Pogodbenice si prizadevajo doseči ugodne razmere za trženje proizvodov hribovskega kmetijstva, tako da se poveča njihova lokalna prodaja in okrepi njihova konkurenčnost na domačih in mednarodnih trgih.
2. Zagotovi naj se predstavitev in uveljavitev, med drugim z vpeljavo lastnih blagovnih znamk s kontroliranim poreklom in znakom kakovosti, ki ščiti tako proizvajalce kot potrošnike.

12. člen

Omejitev proizvodnje

Pri omejevanju kmetijske proizvodnje si bodo pogodbenice prizadevale upoštevati posebne zahteve kmetovanja na hribovitih območjih, prilagojenega območju in sprejemljivega za okolje.

13. člen

Dopolnjevanje kmetijstva in gozdarstva

Pogodbenice se zavedajo dejstva, da morata biti dopolnjevanje in delna soodvisnost kmetijstva in gozdarstva na hribovitih območjih zasnovani celostno. Zato se zavzemajo:

- a) da se sonaravno gospodarjenje z gozdovi pospešuje kot dodatni vir dohodka na kmetijah ter kot dopolnilna dejavnost zaposlenih v kmetijstvu,
- b) da se upoštevajo varstvene, proizvodne, rekreacijske ter ekološke in biogenetske funkcije gozda v razmerju do kmetijskih zemljišč ob upoštevanju posebnosti območja in skladnosti s krajino,
- c) da se pašništvo in stalež divjadi uravnava z ustreznimi predpisi tako, da ne nastaja pretirana škoda v gozdu in na kmetijskih zemljiščih.

14. člen

Dodatni viri zaslužka

Zaradi tradicionalnega pomena družinskih kmetij v hribovskem kmetijstvu in da bi jih ohranili kot nosilce osnovne, dopolnilne ali postranske gospodarske dejavnosti, se pogodbenice zavzemajo za ustvarjanje in razvoj dodatnih virov zaslužka, predvsem na pobudo in v dobro tamkajšnjemu prebivalstvu, posebej na s kmetijstvom povezanih področjih kot so gozdarstvo, turizem in obrt v skladu z varovanjem naravne in kulturne krajine.

15. člen

Izboljšanje življenjskih in delovnih razmer

Pogodbenice bodo spodbujale krepitev in izboljšanje kakovosti storitev, ki so nujne za premostitev neugodnih razmer zaposlenih v kmetijstvu in gozdarstvu na hribovitih območjih, za razvoj njihovih bivalnih in delovnih razmer in povezav z gospodarskim in družbenim razvojem na drugih področjih in predelih alpskega sveta. Pri tem ne smejo biti odločilna zgolj gospodarska merila.

To velja predvsem za prometne povezave, za gradnjo in obnovo stanovanjskih in gospodarskih objektov kakor tudi za nabavo in vzdrževanje tehničnih naprav in opreme.

16. člen

Dopolnilni ukrepi

Pogodbenice lahko za ohranitev in pospeševanje hribovskega kmetijstva sprejmejo poleg ukrepov iz tega protokola tudi dopolnilne ukrepe.

III. POGLAVJE

RAZISKAVE, IZOBRAŽEVANJE IN OBVEŠČANJE

17. člen

Raziskave in opazovanje

1. Pogodbenice spodbujajo in s tesnim sodelovanjem usklajujejo sistematično raziskovanje in opazovanje, da bi dosegle cilje tega protokola.
2. Posebej se zavzemajo za raziskave hribovskega kmetijstva. Le-to se bo razvijalo tako, da bo čim bolj ustrezalo dejanskim lokalnim razmeram in bo vključeno v proces določanja in preverjanja ciljev in ukrepov kmetijske politike, pri čemer pa se bodo pridobljeni rezultati uporabljali pri dejavnostih izobraževanja in tehnične pomoči na področju kmetijstva.
3. Pogodbenice se zavzemajo, da bi se rezultati raziskovanja in sistematičnega opazovanja, pridobljeni na različnih nacionalnih ravneh, zbirali s pomočjo skupnega informacijskega sistema za opazovanje in stalno obveščanje in bili na voljo javnosti v okviru z obstoječega pravnega reda.
4. Pogodbenice bodo glede na cilje in ukrepe, ki jih opredeljuje ta protokol, za hribovska območja sestavile primerjalno poročilo o gospodarskem in socialnem položaju hribovskega kmetijstva.
5. Poročilo se bo občasno dopolnjevalo. Vsebovalo bo navedbe o problematičnih področjih in območjih, o učinkovitosti sprejetih ukrepov ali o tistih, ki jih je treba sprejeti. Prednostno bodo obdelani osnovni podatki demografskega, socialnega in gospodarskega razvoja v povezavi z različnimi geografskimi, ekološkimi in infrastrukturnimi kazalci kot tudi opredelitev meril trajnostnega in uravnoveženega razvoja, kakršen je predviden v Alpski konvenciji in v tem protokolu.
6. Poleg tega je treba prednostno obravnavati teme, ki so navedene v dodatku.

18. člen

Izobraževanje in obveščanje

1. Pogodbenice spodbujajo izobraževanje in obveščanje javnosti o ciljih, ukrepih in uresničevanju tega protokola.
2. Pogodbenice spodbujajo predvsem:
 - a) nadaljnji razvoj strokovnega in dopolnilnega izobraževanja ter tehnične pomoči na področju kmetijstva, posloводства in trženja s poudarkom na varstvu narave in okolja. Ponudba izobraževanja se bo oblikovala tako, da bo omogočala usmerjanje in usposabljanje tudi za druge stranske ali dopolnilne dejavnosti, povezane s kmetijstvom,
 - b) obsežne in objektivne informacije, ki se ne omejujejo zgolj na neposredno prizadete osebe in organe, temveč bi preko občil dosegale tudi najširšo javnost znotraj in zunaj alpskega prostora, da bi tako omogočile poznavanje storitev hribovskega kmetijstva in vzbudile zanimanje zanj.
3. Poleg tega je treba prednostno obravnavati teme, ki so navedene v dodatku.

IV. POGLAVJE

NADZOR IN VREDNOTENJE

19. člen

Izvajanje

Pogodbenice se zavezujejo, da bodo nadzorovale izvajanje tega protokola in ustrezno ukrepale v okviru obstoječega pravnega reda.

20. člen

Nadzor spoštovanja obveznosti

1. Pogodbenice redno poročajo Stalnemu odboru o vseh ukrepih, ki so jih sprejele na podlagi tega protokola. Poročilo mora navajati tudi učinkovitost sprejetih ukrepov. Alpska konferenca določi obdobja poročanja.
2. Stalni odbor pregleda poročila zaradi preverjanja, ali so pogodbenice izpolnile obveznosti iz tega protokola. Od pogodbenic lahko zahteva tudi dodatne podatke ali pa si pridobi informacije iz drugih virov.
3. Stalni odbor sestavi za Alpsko konferenco poročilo o spoštovanju obveznosti pogodbenic po tem protokolu.
4. Alpska konferenca se seznanja s tem poročilom. Če ugotovi, da se obveznosti ne spoštujejo, lahko sprejme priporočila.

21. člen

Presojanje učinkovitosti določb

1. Pogodbenice redno preverjajo in presojujejo učinkovitost določb tega protokola. Če se izkaže za potrebno zaradi uresničevanja ciljev, lahko predvidijo tudi sprejem ustreznih sprememb in dopolnitev k temu protokolu.
2. V okviru obstoječega pravnega reda tudi teritorialne skupnosti sodelujejo pri tem presojanju. Posvetujejo se lahko tudi z nevladnimi organizacijami, ki so dejavne na tem področju.

V. POGLAVJE

KONČNE DOLOČBE

22. člen

Odnos med konvencijo in protokolom

1. Ta protokol je protokol k Alpski konvenciji v smislu njenega 2. člena in drugih členov konvencije, na katere se nanaša.
2. Stranke tega protokola so lahko samo stranke Alpske konvencije. Vsaka odpoved Alpske konvencije pomeni hkrati tudi odpoved tega protokola.
3. Kadar Alpska konferenca razpravlja o vprašanjih, ki se nanašajo na ta protokol, lahko o njih glasujejo samo pogodbenice tega protokola.

23. člen

Podpis in ratifikacija

1. Ta protokol je na voljo za podpis vsem državam podpisnicam Alpske konvencije in Evropski skupnosti dne in v Republiki Avstriji kot depozitarju od
2. Za stranke, ki so izrazile soglasje, da jih ta protokol zavezuje, začne protokol veljati tri mesece po datumu ko so tri države shranile svoje listine o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi.
3. Za stranke, ki bodo kasneje izrazile soglasje, da jih ta protokol zavezuje, začne protokol veljati tri mesece po shranitvi listine o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi. Po uveljavitvi sprememb in dopolnitev protokola postane vsaka nova pogodbenica tega protokola pogodbenica protokola v spremenjenem in dopolnjenem besedilu.

24. člen

Notifikacije

Depozitar obvesti v zvezi s tem protokolom vsako državo, navedeno v preambuli, in Evropsko skupnost, o:

- a) vsakem podpisu,
- b) shranitvi vsake listine o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi,
- c) vsakem datumu uveljavitve,
- d) vsaki izjavi katere od strank,
- e) vsakem obvestilu pogodbenice o odpovedi in datumu, ko začne veljati.

Da bi to potrdili, so podpisniki, pravilno pooblaščen v ta namen, podpisali ta protokol.

Sestavljeno v dne, v slovenskem, francoskem, italijanskem in nemškem jeziku, pri čemer so vsa štiri besedila enako verodostojna, v enem samem izvodu, shranjenem v arhivu Republike Avstrije, ki pošlje vsem podpisnicam overjeno kopijo.

za Republiko Avstrijo:

za Republiko Francijo:

za Republiko Italijo:

za Kneževino Liechtenstein:

za Kneževino Monako:

za Zvezno republiko Nemčijo:

za Republiko Slovenijo:

za Švicarsko konfederacijo:

za Evropsko skupnost:

DODATEK

PREDNOSTNE RAZISKOVALNE IN IZOBRAŽEVALNE TEME

iz 17. in 18. člena

RAZISKAVE

Določitev in razvrstitev hribovitih območij glede na višinsko lego, podnebne, geomorfološke, infrastrukturne in gospodarske razmere posameznih območij.

Preverjenje učinkovitosti ukrepov o hribovskem kmetijstvu, sprejetih na različnih političnih ravneh odločanja (skupna kmetijska politika EU, države, regije, teritorialne skupnosti).

Presoja gospodarskih, ekoloških, družbenih in kulturnih funkcij kmetijstva in njegovih razvojnih možnosti na hribovitih območjih, ob upoštevanju posebnih krajevnih razmer različnih hribovitih območij.

Načini pridelovanja in predelave, merila izboljšav in kakovosti kmetijskih proizvodov na hribovitih območjih.

Genetsko raziskovanje in tehnična pomoč pri ohranjanju genetske raznolikosti živine in kulturnih rastlin, ki naj bo prilagojeno območju in sprejemljivo za okolje.

IZOBRAŽEVANJE

Tehnična in znanstvena pomoč in izobraževanje tako za kmetije kot tudi za prehrambnopredelovalna podjetja, ki predelujejo njihove proizvode.

Tehnično in ekonomsko upravljanje podjetij, namenjeno zlasti popestritvi ponudbe in različnim alternativnim oblikam proizvodnje in donosa v kmetijstvu.

Finančni in tehnični pogoji in učinki uporabe naravnih načinov pridelovanja in proizvodnje, sprejemljivih za okolje.

Občila, njihovo razširjanje in oblikovanje pri usmerjanju javnega mnenja, politike in gospodarstva znotraj in izven alpskega prostora.